

NOVČANICI

PARLAMENTARNIH POLITIČKIH SUBJEKATA 2.0

DECEMBAR, 2023

Kosovski demokratski institut je ogranak
Transparency International za Kosovo

Misija KDI-a je da podrži razvoj
participativne demokratije
i borbu protiv korupcije
promovisanjem transparentnosti,
odgovornosti i integriteta na svim
nivoima i sektorima društva.

COPYRIGHT © 2023. Kosova Democratic Institute (KDI).

Demokratski institut Kosova zadržava sva prava i nijedan deo ove publikacije ne može se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku, mehaničkom ili elektronskom, uključujući fotokopiranje ili bilo koji drugi sistem za čuvanje i pronalaženje, bez pismene dozvole izdavača. Publikacija se može reprodukovati ili prenositi samo ako se koristi u nekomercijalne svrhe. Kad god i svako ko koristi citate ili različite materijale iz ove publikacije dužan je da jasno navede izvor iz kojeg je dobio te citate ili korišćene materijale.

Za bilo kakvu procenu, primedbu, kritiku ili sugestiju, kontaktirajte nas putem dole navedenih kontakata:

Adresa: UL. Bajram Kelmendi, Nr. 239
10.000, Priština, Kosovo.

Tel: +383 (0) 38 248 038

E-mail: info@kdi-kosova.org

Veб: www.kdi-kosova.org

Autor: Eugen Cakolli

Layout and design: **envinion**

Pojašnjenje: Publikaciju ovog izveštaja omogućila je Ministarstvo spoljnih poslova Češke Republike u okviru Programa za unapređenje tranzicije koji se sprovodi u saradnji sa Transparency International Czech Republic (www.transparency.cz). Mišljenja, nalazi i preporuke u ovom izveštaju su isključiva odgovornost KDI-a, tako da ne predstavljaju nužno stavove donatora.

SADRŽAJ

06

UVOD

07

ŠTA KAŽU REVIZIONI IZVEŠTAJI
FINANSIJA POLITIČKIH
SUBJEKATA?

08

KOLIKI PRIHODA SU PRIJAVILI
POLITIČKI SUBJEKTI?

09

KOLIKO SU POLITIČKI SUBJEKTI
POTROŠILI U NEIZBORNOJ GODINI?

Plaćanja preko 5 hiljada evra

11

DONACIJE ZA POLITIČKE SUBJEKTE

12

RODNO BUDŽETIRANJE

UVOD

U septembru 2022. godine stupio je na snagu novi Zakon o finansiranju političkih subjekata na Kosovu. Ovaj zakon je zabeležio napredak u pogledu transparentnosti i finansijske odgovornosti političkih subjekata. Međutim, zakon i dalje sadrži nedostatke i probleme u pogledu sankcija u slučaju kršenja, zbog niskih novčanih kazni. Pitanje (samo) finansiranja kandidata, onlajn kampanja i kampanja trećih lica ostalo je neregulisano u celini.

Štaviše, sekundarni pravni okvir nije u potpunosti konsolidovan, uključujući interne propise Kancelarije i CIK-a o finansijskoj kontroli kao i druge akte predviđeni da se donesu od Ministarstvo finansija.

Dok u praksi, Kancelarija i dalje ostaje bez neophodnih resursa za vršenje adekvatne finansijske kontrole zbog nedostatka potrebnog osoblja – budući da su još uvek samo tri osobe angažovane kao osoblje, a zakonom je predviđeno najmanje 10 takvih.

Revizijske izveštaje finansijskih izveštaja političkih subjekata za 2022. godinu, CIK je objavio krajem novembra 2023. godine. Ranije, nerevidirani izveštaji objavljeni su već u aprilu 2023. godine.

Reviziju godišnjih finansijskih izveštaja izvršila je Kancelarija za registraciju, potvrđivanje i finansijsku kontrolu političkih subjekata koja je izabrala operatera za obavljanje revizije.

Od
52
politička subjekta

čiji su godišnji
izveštaji
revidirani,

24

je dobilo mišljenje-
održano,

17

mišljenja -
nekvalifikovano,

7

sedam mišljenja-
kvalifikovano,

4

dok ostala četiri dobila
su mišljenje-
negacija.

ŠTA KAŽU REVIZIONI IZVEŠTAJI FINANSIJA POLITIČKIH SUBJEKATA?

Kao i svake godine, parlamentarni politički subjekti i tokom 2022. godine dobili su iz javnog budžeta puna 4 miliona i 200 hiljada evra, koji se dele srazmerno prema broju poslaničkih mesta u Skupštini.

Revizori angažovani od CIK-a bili su odgovorni za reviziju godišnjih finansijskih izveštaja 52 politička subjekta registrovana kod CIK-a. Od toga je 14 godišnjih izveštaja parlamentarnih političkih partija – koje su korisnice finansijskih sredstava Fonda za podršku političkim subjektima – koji su uglavnom dobili pozitivne ocene od revizora.

Među parlamentarnim političkim subjektima, četiri subjekta su dobila nekvalifikovana mišljenja, xx kvalifikovana, xx uzdržana, a jedan politički subjekt je dobio mišljenje-negiranje.

Nekvalifikovana mišljenja je dobila Lëvizja Vetëvendosje (LVV), Jedinствена Goranska Partia (JGP), koalicija VAKAT (VAKAT), Socijaldemokratska Unija (SDU), Lëvizja Përparimtare e Romëve të Kosovës (LPRK), Nova Demokratska Stranka (NDS) i Iniciativa e Re Demokratike e Kosovës (IRDK) sa revizorskim izveštajima u kojima se ocenjuje da su finansijski izveštaji i druga dokumenta u skladu sa zakonom.

U okviru parlamentarnih političkih subjekata Partia Demokratike e Kosovës (PDK), Lidhja Demokratike e Kosovës (LDK), Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës (AAK), Srpska Lista (SL) i Kosova Demokratik Turk Partisi (KDTP) su dobili kvalifikaciono mišljenje jer su njihovi izveštaji sadržali probleme, posebno u vezi sa zakupninama i bankarskim žiro-računima.

Partia Demokratike e Kosovës je dobila kvalifikaciono mišljenje na osnovu nedostatka finansijskih podataka i ugovora o zakupu koje ova partija ima širom zemlje. Isto tako, ova stranka i dalje ima tri aktivna bankovna žiro-računa u različitim bankama (iako nije bilo finansijskih transakcija), iako zakon jasno kaže da se mora imati samo jedan žiro-račun.

Lidhja Demokratike e Kosovës je dobila takođe kvalifikovano mišljenje, zbog problema koje su revizori identifikovali u vezi sa obavezama (u iznosu od 75 hiljada evra), koja nije prikazala ugovore u vezi sa sedištem u Prištini kao i postojanje drugog bankovnog žiro-računa (iako je poslat zahtev za zatvaranje).

Za Aleancën për Ardhmërinë e Kosovës, kvalifikovano mišljenje ističe probleme sa prikazivanjem zakupnina za kancelarije, naglašavajući da iako je AAK formalno prijavila 10 ogranaka na nivou zemlje, podatke o zakupu kancelarija je prikazala samo za glavno sedište u Prištini.

U kvalifikacionom mišljenju za Srpsku listu, u revizorskom izveštaju se ističe nedostatak internih finansijskih politika za finansijsko upravljanje i kontrolu kao i nepoštovanje postupaka za nabavku za budžetske rashode.

Partija GUXO je jedini politički subjekat zastupljen u Skupštini, koji je dobio uzdržano mišljenje, na osnovu izveštavanja o nultim finansijskim aktivnostima tokom 2022. godine. Dok, Partia e Ashkalinjëve për Integrim (PAI) je dobila mišljenje - negiranje zbog nedostatka informacija, nedostatka saradnje i nepravilnog izveštavanja prihoda i rashoda za 2022. godinu.

KOLIKI PRIHODA SU PRIJAVILI POLITIČKI SUBJEKTI?

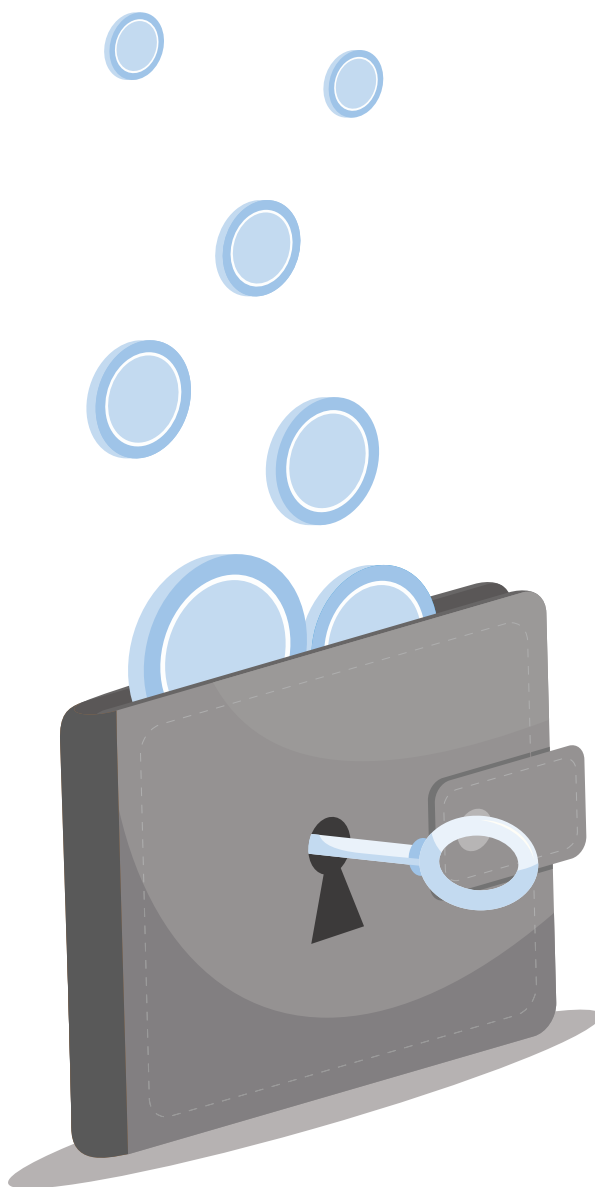
Parlamentarni politički subjekti dobijaju od javnog finansiranja 4,2 miliona evra svake godine. Ova sredstva se dodeljuju preko Fonda za podršku političkim subjektima - političkim subjektima se dodeljuje 3,8 miliona evra, dok se za odgovarajuće poslaničke grupe izdvaja se 400 hiljada evra.

U ovom sazivu ima ukupno 15 parlamentarnih političkih subjekata koji su dobili sredstva od Fonda. Lëvizja Vetëvendosje kao najveći parlamentarni subjekat, svake godine dobija 2 miliona evra, zatim Partia Demokratike e Kosovës koja dobija 665 hiljada evra, Lidhja Demokratike e Kosovës 525 hiljada evra, Srpska Lista 315 hiljada evra, Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës 280 hiljada evra, Partia Demokratike Turke e Kosovës 70 hiljada evra kao i ostali subjekti¹ sa po 35 hiljada evra. Velika većina političkih subjekata prijavili su budžetski suficit.

Za 2022. godinu, Lëvizja Vetëvendosje je prijavila da je ostvarila prihode u iznosu od 2.052.868,37 evra, od čega je 1.990.255,10 evra iz javnog budžeta, dok oko 30 hiljada evra u obliku donacija.

Partia Demokratike e Kosovës je prijavila oko 670 hiljada evra prihoda, od čega je 660 hiljada evra iz javnog budžeta. Slično, Lidhja Demokratike e Kosovës je prijavila prihode od oko 500 hiljada evra, od čega je 487 hiljada iz javnog budžeta.

Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës i Srpska lista su dva parlamentarna politička subjekta, čiji svi prihodi su prijavljeni kao finansiranje iz javnog budžeta. AAK je za 2022. prijavila oko 280 hiljada evra prihoda, dok Srpska Lista oko 350 hiljada.

¹ G.I. za Slobodu Pravdu i Opstanak, Koalicija Vakut, Inicijativa e Re Demokratike e Kosovës, Romani Inicijativa, Nova Demokratska Stranka, Socialdemokratska Unija, Jedinствена Goranska Partija, Partia e Ashkalinjëve për Integrim, i Lëvizja Përparimtare e Romëve të Kosovës.

KOLIKO SU POLITIČKI SUBJEKTI POTROŠILI U NEIZBORNOJ GODINI?

Uprkos činjenici da je 2022. bila neizborna godina, parlamentarni politički subjekti su nastavili da troše uglavnom isto – barem na papiru. Ono što se primećuje iz finansijskih izveštaja jeste da političke partije više od polovine godišnjih budžeta troše na plate i naknade. Dok, uprkos očiglednim troškovima plaćenog političkog oglašavanja, politički subjekti i dalje nastavljaju da prijavljuju šablone gde nisu dati detaljni podaci o političkom reklamiranju.

Lëvizja Vetëvendosje potrošila je preko 1,3 miliona evra, od čega je preko 700.000 na plate i naknade. U međuvremenu, oko 300 hiljada evra potrošeno je u kategoriji opštih troškova, koji uključuju zakup lokala i kancelarija. U kategoriji „reklamiranje, reprezentaciju i konferencije” Lëvizja Vetëvendosje je prijavila troškove od 180 hiljada evra.

Partia Demokratike e Kosovës potrošila je oko 610.000 evra, od čega 75 odsto na plate i naknade. Oko 150.000 evra potrošeno je na oglašavanje, reprezentaciju, konferencije, troškove zakupa i druge troškove.

Lidhja Demokratike e Kosovës je prijavila rashode u iznosu od 430 hiljada evra, u okviru kojih prevladavaju troškovi za plate i naknade sa 280 hiljada evra. LDK je prijavila samo oko 30.000 evra troškova za oglašavanje, reprezentaciju i konferencije, dok je oko 60.000 evra za zakup kancelarije.

Od oko 220.000 evra troškova koje je prijavila AAK, preko 120.000 je dato za plate i dodatke. Ostatak je, kako se navodi, utrošen za zakup, reklamiranje, reprezentaciju i konferencije kao i kupovinu kancelarijskog materijala.

Srpska Lista je tokom 2022. godine prijavila rashode od preko 210.000 evra. Međutim, za razliku od ostalih parlamentarnih političkih subjekata, samo četvrtina rashoda Srpske Liste otišla je na plate i naknade, dok je polovina budžeta – preko 100.000 evra – otišla za kulturne i rekreativne aktivnosti.

Plaćanja preko 5 hiljada evra

Lëvizja Vetëvendosje je među retkim političkim subjektima koji su prijavili isplate u vrednosti od 5 hiljada evra, sa ukupno 12 takvih, ukupne vrednosti preko 110 hiljada evra. Prema prijavljenim iznosima, ove uplate su uglavnom vršene za dnevne aktivnosti političkih subjekata i merenje javnog mnjenja.

Partia Demokratike e Kosovës prijavila je ukupno 6 isplata u vrednosti većoj od 5 hiljada evra, u iznosu od više od 80 hiljada evra – što uključuje plaćanja za marketing, pravne savete, istraživanje javnog mnjenja i drugo.

Lidhja Demokratike e Kosovës je prijavila samo dve uplate veće od 5 hiljada evra, koje uključuju automobile na lizing kao i smeštaj i karte.

Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës prijavila je 11 isplata u vrednosti većoj od 5 hiljada evra, koje dostižu ukupan iznos od skoro 90 hiljada evra. Merenje javnog mnjenja, plata, obaveza za izbore iz 2021. godine kao i nabavka informatičke opreme su svrhe ovih plaćanja.

Srpska lista je prijavila najviše uplata preko 5 hiljada evra, sa preko 20 takvih, u ukupnoj vrednosti od oko 150 hiljada evra. Ono što se ističe, a o čemu su svedočili i nalazi revizije, jeste da je najveći deo ovih plaćanja fiksiran na 5.000 evra za nevladinu organizaciju i kulturni centar za organizaciju i održavanje obuka/seminara/konferencija.

|||||

Politički subjekat	Prihodi	Troškovi
Lëvizja Vetëvendosje	€ 2,052,868.37	€ 1,310,341.74
Partia Demokratike e Kosovës	€ 674,056.36	€ 613,239.14
Lidhja Demokratike e Kosovës	€ 497,414.01	€ 431,131.82
Srpska Lista	€ 351,900.00	€ 214,048.18
Aleanca për Ardhmerine e Kosovës	€ 279,700.00	€ 219,370.78
Kosova Demokratik Turk Partisi	€ 84,306.66	€ 82,959.10
Jedinstvena Goranska Partia	€ 35,000.00	€ 26,839.14
Koalicija Vakut	€ 35,367.98	€ 45,812.98
Partia e Ashkalinjeve për Integrim	€ 35,000.00	€ 34,979.83
Socialdemokratska Unija	€ 38,415.45	€ 36,925.71
Lëvizja Përparimtare e Romëve të Kosovës	€ 35,000.00	€ 35,073.67
Nova Demokratska Stranka	€ 35,019.20	€ 36,583.30
Iniciativa e Re Demokratike e Kosovës	€ 35,431.33	€ 33,736.35
UKUPNO	€ 4,189,479.36	€ 3,121,041.74

|||||

DONACIJE ZA POLITIČKE SUBJEKTE

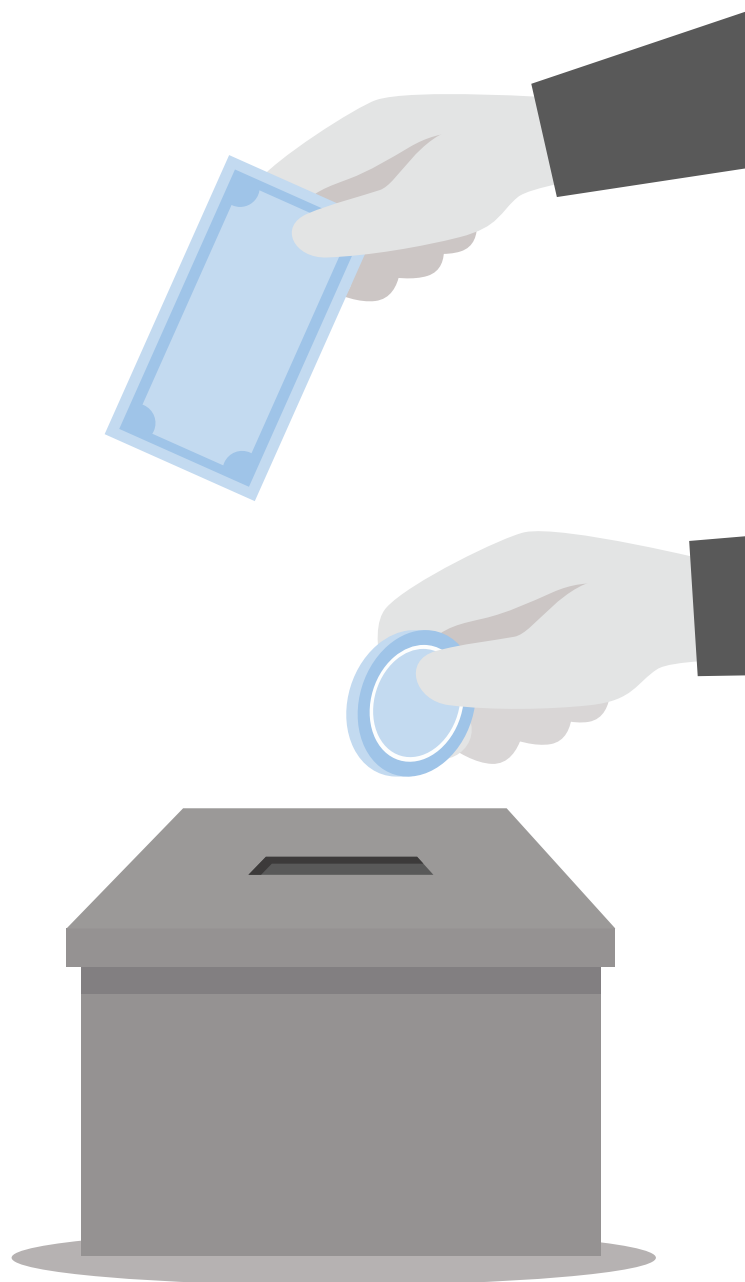
Političkim subjektima je dozvoljeno da primaju donacije od fizičkih i pravnih lica uz ograničenje utvrđenog ukupnog iznosa koji se može primiti u toku kalendarske godine. Za fizička lica ograničenje je 2 hiljade evra u kalendarskoj godini, dok za pravna lica 10 hiljada evra u kalendarskoj godini. Doprinosi u naturi su takođe obuhvaćeni u ovo ograničenje.

Međutim, politički subjekti i dalje uglavnom ne prijavljuju doprinose u naturi. Ova pojava, zajedno sa donacijama članova političkih subjekata, prilično je izražena u smislu političkog finansiranja na Kosovu. U međuvremenu, ni deo samo-finansiranja kandidata uopšte nije prikazano u finansijskim izveštajima kandidata.

Lëvizja Vetëvendosje je politički subjekt koji je prijavio najviše donacija, odnosno 180 takva, u vrednosti od oko 30 hiljada evra – upola manje nego prethodne godine. Skoro sve donacije koje je prijavio Lëvizja Vetëvendosje su od članova – uključujući poslanike, ministre ili opštinske odbornike – koji su nudili donacije u različitim iznosima tokom cele godine, iako je Lëvizja Vetëvendosje proglasio višak od oko 750 hiljada evra za 2022. godinu.

Partia Demokratike e Kosovës prijavila je samo jednu donaciju u iznosu od 1.000 evra. Isto i Lidhja Demokratike e Kosovës je prijavila samo jednu donaciju u iznosu od 1.000 evra. Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës i Srpska Lista nisu prijavili nijednu primljenu donaciju.

Lëvizja Vetëvendosje je jedini politički subjekt koji se prijavio doprinose u naturi, iako u maloj vrednosti – od oko 5 hiljada evra.

RODNO BUDŽETIRANJE

Uprkos činjenici da su parlamentarni politički subjekti tokom 2022. godine imali prihode od 4,2 miliona evra, kao i rashode od 3,1 milion evra, niko od njih nije izdvojio posebne linije za forume ili druge jedinice ženskih organizacija. U stvari, u nedostatku detalja o troškovima, nema informacije o tome koliko su aktivnosti koje su organizovali politički subjekti bile aktivnosti ženskih foruma. Međutim, prema izjavama službenika političkih subjekata, osim što unutar partija ne postoje posebne linije za finansiranje aktivnosti ženskih foruma, i one koje se organizuju najčešće se sufinansiraju ili organizuju se od međunarodnih ili lokalnih organizacija u vidu obuka ili radionica za povećanje kapaciteta.

|||||

|||||

Finansijska podrška od:

TRANSITION